

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до Митного кодексу України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» (реєстр. № 2486 від 21 листопада 2019 року)

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 19 лютого 2020 року (протокол № 21) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до Митного кодексу України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» (реєстр. № 2486 від 21 листопада 2019 року), поданий Кабінетом Міністрів України (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту він розроблений з метою приведення Митного кодексу України у відповідність із Законом України від 22 листопада 2018 року № 2617-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень».

Для досягнення зазначеної мети Урядом пропонується внести зміни до статей 570 та 580 Митного кодексу України, а саме: слово «злочину» замінити словами «кримінального правопорушення», слова «злочинних посягань» – словами «кримінально-протиправних посягань».

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з наступного.

У Конституції України зазначається, що Україна є демократичною, соціальною, правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), в Україні визнається і діє принцип верховенства права; закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частини перша, друга статті 8). За приписом частини

другої статті 19 Конституції України органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до статті 3 Основного Закону України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Згідно з частиною другою статті 21, статтею 22 Конституції України права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними, вони гарантуються і не можуть бути скасовані; при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

Частиною другою статті 38, частинами першою, другою, четвертою статті 41, частиною першою статті 67 Основного Закону України передбачено, що громадяни користуються рівним правом доступу до державної служби; кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом; ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності; право приватної власності є непорушним; кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом.

У Рішенні від 12 лютого 2002 року № 3-рп/2002 (справа про електроенергетику) Конституційний Суд України зазначив, що Конституція України як головне джерело національної правової системи є також базою поточного законодавства. Вона надає можливість урегулювання певних суспільних відносин на рівні законів, які конкретизують закріплені в Основному Законі положення (абзац перший підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини Рішення).

Згідно з пунктами 1, 7, 9, 12, 22 частини першої, пунктом 1 частини другої статті 92 Конституції України виключно законами України визначаються права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод; основні обов'язки громадянина; правовий режим власності; засади митної справи; організація і діяльність органів виконавчої влади, основи державної служби; засади цивільно-правової відповідальності; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них; виключно законами України встановлюються система оподаткування, податки і збори.

Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Хоча загальна спрямованість проекту Закону про внесення змін до Митного кодексу України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення

досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» узгоджується із наведеними нормами чинного законодавства, проте аналіз його деяких положень дозволяє зробити висновок про його невідповідність положенням Основного Закону України з огляду на наступне.

Так, відповідно до частини першої статті 12 Кримінального кодексу України в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» (який набере чинності 01 липня 2020 року) кримінальні правопорушення поділяються на кримінальні проступки і злочини.

Таким чином, члени Комітету звертають увагу на те, що Законопроектом пропонується розширити перелік діянь (дій чи бездіяльності), за вчинення яких особи не можуть бути прийняті на службу до органів доходів і зборів.

Тобто, прийняття проекту Закону про внесення змін до Митного кодексу України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» призведе до звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод, що, в свою чергу, суперечить статті 22 Основного Закону України. Прийняття вказаного Законопроекту можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України.

У Рішенні Конституційного Суду України від 23 грудня 1997 року № 7-зп (справа про Рахункову палату) зазначено, що верховенство конституційних норм поширюється на всі сфери державної діяльності, у тому числі і на законотворчий процес; Верховна Рада України, приймаючи закони, не має права допускати невідповідностей щодо будь-яких положень, прямо закріплених в Конституції України (абзац четвертий пункту 1 мотивувальної частини Рішення).

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України дійшло висновку, що за результатами розгляду у першому читанні Законопроект може бути прийнятий за основу із врахуванням висловлених зауважень і пропозицій.

Комітет з питань бюджету прийняв рішення, що Законопроект не матиме впливу на показники бюджету.

Враховуючи викладене, Комітет з питань правової політики дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до Митного кодексу України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» (реєстр. № 2486 від 21 листопада 2019 року), поданий Кабінетом Міністрів України, суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

 А.С. КОСТИН